

**A Rauchbauer-erdő (HUHN2002)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Debrecen
2020.

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.

Bogland Természet-, és Környezetvédelmi Betéti Társaság

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Kapocsi István

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Dr. Müller Zoltán

Dr. Gulyás Gergely

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Kiss Béla

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Hasznosi László

Közreműködő szakértők

Demeter László

Dr. Gulyás Gergely

Lukács Attila

Szabó Tamás

Szabó Gyula

Tóth Pál

Tokaji Kitti

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2020.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Jelölő fajok	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	6
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	7
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7. Egyéb tervek	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)	12
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	22
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	22
3.2.4. Kutatás, monitorozás	23
3.2.5. Mellékletek	23
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	25
3.3.1. Agrártámogatások	25
3.3.2. Pályázatok	30
3.3.3. Egyéb	30
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	30
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	30
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	30
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	32

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Rauchbauer-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (KjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20021
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	205,89 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*)

1.5. Érintett települések

Hajdú-Bihar megye: Debrecen

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége(%)
		(ha)	(%)	
Debrecen	Hajdú-Bihar megye	205,89 ha	100,00%	0,45%

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A terület egy része (205,17 ha) a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet (kiterjedése 7072,54 ha) része (2/1988. (V. 26.) KVM rendelet az Egyes területek védetté nyilvánításáról és 130/2007. (XII.

27.) KvVM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról). 43,27 ha (21,02%) fokozottan védett terület.

A tervezési terület nem érint különleges madárvédelmi területet.

A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetének (100%).

<u>Típus</u>	<u>Kód</u>	<u>Név</u>	<u>Átfedés</u> (ha)	<u>Átfedés</u> (%)	<u>Kapcsolódó jogszabály száma</u>
tájvédelmi körzet	TK	Hajdúsági Tájvédelmi Körzet	205,17 ha	99,65%	2/1988. (V. 26.) KVM rendelet az Egyes területek védetté nyilvánításáról és 130/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról
fokozottan védett terület	FV	Hajdúsági Tájvédelmi Körzet	43,27 ha	21,02%	2/1988. (V. 26.) KVM rendelet az Egyes területek védetté nyilvánításáról és 130/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról
országos ökológiai hálózat magterület övezet	MT	-	205,89 ha	100 %	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Hajdúsági Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési terve 1996. A kezelési terv elkészítése még a kezelési terv dokumentációkra vonatkozó egységes követelményrendszer kidolgozása előtt történt és hivatalosan nem került elfogadásra.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 13/2010. (IX. 17.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről.

Debrecen 2010/10/2010 (II.23.) rendelete a település helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről (módosításokkal)

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (Érvényes: 2028.) Végzés ügyiratszám: HB-03/KTF/05699-4/2018.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A Rauchbauer-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület a Tiszántúli Vadgazdálkodási táj Hajdúsági Erdőspuszták Vadgazdálkodási tájegységbe tartozik. A tájegység vadgazdálkodására a Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 13/2018. (VII. 3.) AM rendeletben foglaltak az irányadóak.

NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-902960-107 Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: HB-03/FM/00172-4/2019.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen halgazdálkodási vízterület nem található, így halgazdálkodási terv sem vonatkozik rá.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

2-15 Berettyó alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság. Elfogadás dátuma: 2016. április. Érvényes: 2027-ig.

(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> alapján)

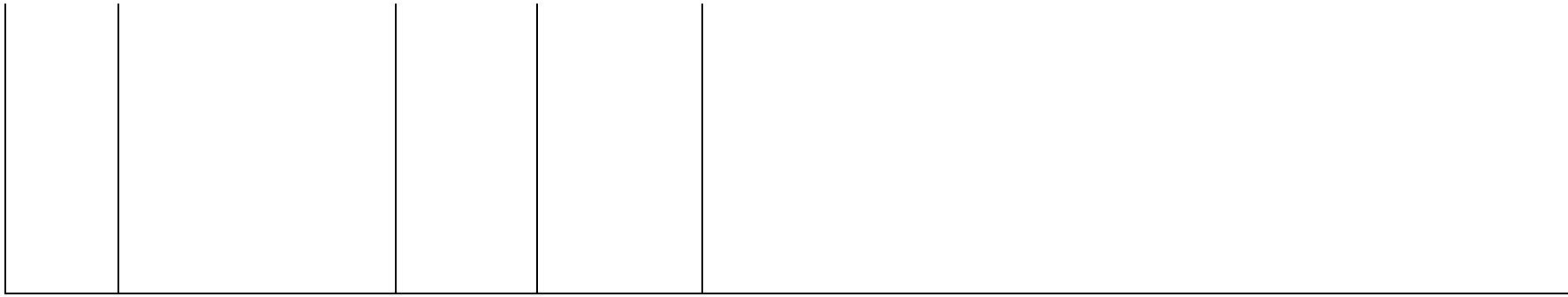
1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B17	erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	L	0,28	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*): a üzemszerű tarvágásos fahasználatot követő teljes talajelőkészítéssel végzett felújítás rontja az élőhely természetességét még akkor is, ha a felújításhoz kocsányos tölgyet használnak.
				Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): az üzemszerű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel végzett felújítás veszélyezteti a növényfajt és élőhelyét.
B09	tarvágás	L	0,28	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*): a z üzemszerű tarvágásos fahasználat az élőhely megszűnését vagy erőteljes degradációját jelenti még akkor is, ha a felújításhoz kocsányos tölgyet használnak.
				Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): az üzemszerű tarvágásos fahasználat veszélyezteti a fajt és élőhelyét.
G08	hal- és vadállomány kezelése	M	5,16	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*): itt főleg a felszaporodott vaddisznó állománya tesz kárt a száraz időszakokban jelentkező erdős túrásával. Az állatok nagy területen felszaggatják a gyepszintet és utat nyitnak a gyomosodásnak, az inváziós növények terjedésének. A makktermés elfogyasztásával tovább redukálják a természetes felújulás amúgy is minimális lehetőségét.
				Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): itt főleg a felszaporodott vaddisznó állománya tesz kárt a száraz időszakokban jelentkező erdős túrásával. Az állatok kitúrják a talajból a növény rizómáit. Nagy területen felszaggatják a gyepszintet és utat nyitnak a gyomosodásnak, az inváziós növények (amerikai alkörmös (<i>Phytolacca decandra</i>), selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>)) terjedésének.

I02	egyéb idegenhonos inváziós fajok	M	5,16	<p>Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*): a folyamatosan terjedő fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>), amerikai kóris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) és az amerikai alkörmös (<i>Phytolacca decandra</i>) terjedése számos hatásával (árnyékolás, gyökérkonkurrencia, nitrogén halmozása a talajban, allelopátia stb.) minden szintjét drasztikusan átalakítja, a megsemmisülésig degradálja.</p> <p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): főleg a folyamatosan terjedő fehér akác, kései meggy és amerikai alkörmös terjedésével erősen beárnyékolja a nőszirm élőhelyeit képező felnyílt foltokat, ami eleinte a virágzás elmaradásához, majd a teljes kipusztuláshoz vezet. Ezek a fajok végső soron az élőhelyek nagyfokú degradációjához vezetnek.</p>
K02	lecsapolás	M	9,33	<p>Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*): a térség általános szárazodását eredményező belvízrendezése a hajdan jó vízellátottságú buckaközökben felnőtt zárt tölgyesekben egyre inkább jelentkezik a fák csúcscsúszáradása, ami a tölgyek gyorsuló pusztulásához, az állomány kilékesedéséhez vezet, s ezzel a száraz termőhelyet jobban toleráló inváziós növények gyors előretörését és a jellemző fajok pusztulását okozza. A pusztai tölgyesek esetén ez a hatás kevésbé drasztikus, hiszen egyébként is szárazabb termőhelyen alakultak ki. A kiszáradás csökkenti továbbá a tölgyvel végzett erdőfelújítások sikerességét is.</p>
N02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	9,33	<p>Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*): a klímaváltozás eredményeként a hajdan jó vízellátottságú buckaközökben felnőtt zárt tölgyesekben egyre inkább jelentkezik a fák csúcscsúszáradása, ami a tölgyek gyorsuló pusztulásához, az állomány kilékesedéséhez vezet, s ezzel a száraz termőhelyet jobban toleráló inváziós növények gyors előretörését és a jellemző fajok pusztulását okozza. A pusztai tölgyesek esetén ez a hatás kevésbé drasztikus, hiszen egyébként is szárazabb termőhelyen alakultak ki. A kiszáradás csökkenti továbbá a tölgyvel végzett erdőfelújítások sikerességét is.</p>
L02	fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	L	1	<p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): az erdőssztyepp tisztások becserjésedése megszünteti a nőszirm élőhelyeit.</p>
L05	csökkenő termékenység / genetikai leromlás	L	1	<p>Magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> subsp. <i>hungarica</i>): a fennmaradt állományok kis mérete és elszigeteltsége hosszú távon a genetikai változatosság erős beszűküléséhez vezet.</p>

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Rauchbauer-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Natura 2000 adatlap) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület jelölő értékei mellett egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- Inváziós, illetve intenzíven terjedő tájidegen fa- és cserjefajok (akác, kései meggy stb.) uralta tervezett erdőkben fafajcsere őshonos, a tájra, és élőhelyekre természetesen jellemző fajokra. A tölgyesekből és egyéb őshonos fafajok uralta állományokból az ilyen fajok folyamatosan eltávolítandók, sarj- és újulatképződésük megakadályozandó. Ezt a tevékenységet a magyar nőszirmom által benépesített erdőrészekben sürgősséggel kell végezni;
- Az érintett, legalább karakterében őshonos fafajú (természetes, féltermészetes) erdőfoltokban átállni olyan erdőkezelési módszerre, mely a folyamatos erdőborítást biztosítja (tarvágás és teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése), ugyanakkor idős (részben odvas) faegyedek és holt faanyag kellő arányú meglétét is;
- Száraz termőhelyeken végzett szerkezetátalakító felújítások során lehetőséget kell teremteni a felnyíló, erdőssztyepp jellegű állományrészek kialakulására.
- A terület nagyvadállományát – legalább a természetvédelmi szempontból kiemelt részeken - olyan szinten tartani, ami nem akadályozza az egészséges erdődinamikát;
- Védő kerítések létesítése a nagyvadak hatása ellen javasolt.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási fajvédelmi és élőhely rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). A közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra vonatkozó kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. „A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhöz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

A Rauchbauer-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 5 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetőek. A kezeléseket, beavatkozásokat gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen található pusztai tölgyesek. Ezek a Natura 2000 terület legnagyobb értékei, országos és európai ritkaságuk miatt kiemelt figyelmet érdemelnek. Nyílt homoki tölgyesek (*Festuco-Quercetum roboris*) és gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario-Quercetum roboris*), összes kiterjedésük 19,22 ha.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. Teljes egészükben országos jelentőségű védett természeti területen (Hajdúsági Tájvédelmi Körzet) található (védettek), egy részük fokozottan védett.

Az élőhelyhez tartozó öreg kocsányos tölgyesek többnyire sarj eredetűek. A pusztai tölgyesként (*Festuco rupicolae-Quercetum roboris*) azonosítható állományok megőrzése mind természetvédelmi, mind tudományos szempontból nemzetközi jelentőséggel is bír. Itt fordul elő a jelölő növényfaj is. Elsősorban az akác, a kései meggy és az amerikai alkörmös terjedése jellemző, és velük párhuzamosan a nitrogénkedvelő növények térhódítása nő, leginkább a szegélyek irányából. Az említett intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok irtására korábban több fordulóban sor került már. Ez leginkább a kései meggyet érintette, így mostanra a magtermő példányok zömét sikerült elpusztítani. A talajban elfekvő magkészletből azonban most is jelentős újulat képződik. A degradációs folyamatok ellenére még ezekben a foltokban

is számos jó természetességű, fajgazdag gyepszinttel bíró állományrész maradt. Egyre nő a kiszáradó fák mennyisége, ami részben a sarjzatatásos eredet következménye lehet, de a térséget általánosan sújtó kiszáradás is szerepet játszhat benne.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): nyílt homoki tölgyesek (M4), alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5)
- Natura 2000 élőhelyek: euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) (jelölő élőhely)
- érintett erdőrésztetek: Debrecen 403J, 403Q, 405G, 406D, 406E, 409C, 409V
- Védett természeti területet érintő erdőrésztetek: minden felsorolt részlet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet része, ezen belül a 403J, 403Q részletek fokozottan védettek
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: szőrös szarvasbogár (*Aesulus scarabaeoides*), alföldi gyászbogár (*Oodescelis melas*), laposorrú ormányos (*Gasterocercus depressirostris*), pompás virágbogár (*Protetia aeruginosa*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), macskabagoly (*Strix aluco*), zöldgyík (*Lacerta viridis*), kétlevelű sarkvirág (*Platanthera bifolia*), erdei borkóró (*Thalictrum aquilegifolium*)-

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben az egyik legfontosabb feladat az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok visszaszorítása. A kései meggy (*Padus serotina*) mellett a legsürgetőbb feladat az akác (*Robinia pseudo-acacia*) kiirtása ezekről az élőhelyekről, ami az erdőgazdálkodó aktív közreműködését feltételezi. Az akác esetében valószínűleg a vegyszeres kezelés lehet hatékony módszer a sarjképződés megakadályozására, hiszen az intenzív legeltetés, vagy a tuskók és a gyökérszet eltávolítása ebben a környezetben nem alkalmazható megoldás. Az özönnövények irtását néhány évente újra el kell végezni, mivel a környező faültetvényekben élő tömeges állományaik felől folyamatos az utánpótlásuk.

A folyamatos erdőborítást szolgáló üzemmódok valamelyikének bevezetése lenne szükséges a kezelési egységben belül.

Azonban ezen az erdészeti szempontból szélsőséges termőhelyen (igen száraz, sekély termőrétegű humuszos homok) jól működő üzemszerű erdőfelújítási technológia nem ismert. A kezelési egységbe tartozó igen ritka előfordulású felnyíló erdőállományok erdőrezervátumszerű működtetése megfelelő lehetne, de a természetes felújulás itt lassú folyamat és elképzelhetetlen az özönnövények folyamatos irtása és a vadrágás kizárásának fenntartása nélkül. A természetes erdődinamika működésének ráadásul az érintett foltok relatív kis kiterjedése sem kedvez. Emiatt javasoljuk a kezelési egységben a *faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra* való áttérést. A 2009. évi XXXVII. törvény 29. § (1) d) lehetőséget ad ezekben az erdőkben is a természetvédelmi, illetve erdőfelújítási célú fakitermelésre, s így az özönfajok eltávolítására. Az újulat mesterséges betelepítését a pusztuló fák pótlására egyedi, kiscsoportos, vagy lékes beültetéssel lehetne végezni az eltávolított fásszárú özönfajoktól megtisztított foltokon. A beavatkozás sürgető, mert a kocsányos tölgy faállomány ezeken az élőhelyeken idős, többnyire sarj eredetű és nagyjából egykorú.

Amennyiben vágásos üzemmód marad, a tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel végzett erdőfelújítást abban az esetben is szükséges elkerülni.

Érintkező (szomszédos) állományokra vonatkozó javaslatok: a szomszédos erdőrészek teljes talaj-előkészítéssel végzett erdőfelújításai során tuskóprizmák ne kerüljenek a kezelési egység határára, mivel azok az özönfajok új terjedési gócpontjait képezik, és fizikai akadályt is jelentenek a növényfajok terjedése előtt. A szomszédos erdőterületekből célszerű lenne létrehozni egy olyan puffer övezetet (a KE-2 egység teljes területén, az érintkező erdőrészekben), ahol szintén rendszeresen folya az özönnövények visszaszorítása. Ezzel csökkenthető lenne az élőhelyre nehezedő inváziós nyomás. Ezek a javaslatok a KE-2 egység területét érintik, így ott is megjelennek.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.
- Debrecen-Halápi Erdészeti Körzet erdőterve
- Nyírerdő Zrt. Halápi Erdészeti Körzeti terve
- Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen mindegyik érintett erdőrészlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03). *Megjegyzés: A homoki tölgyesek többnyire kis területű állományaiban egyfajta örökerdő, illetve faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódhoz hasonlatos fenntartás javasolható, melynek során az inváziós fafajok eltávolításával, vagy az idős fák pusztulásával keletkező lékeken a rendkívül ritka természetes újulat megsegítésére, illetve mesterséges újulatképzésre kerül sor minimális talajbolygatás mellett. Fontos az inváziós növényfajok (kései meggy (*Prunus serotina*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), alkörmös (*Phytolacca decandra*)) folyamatos visszaszorítása. Nem cél a teljesen zárt állomány kialakítása, hiszen a jelölő növényfaj és az erdőssztyepp aljnövényzet fennmaradását a felnyílt erdőkép tudja biztosítani. Az ilyen jellegű kezelés bevezetése igen sürgető!*
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok (kései meggy (*Prunus serotina*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), alkörmös (*Phytolacca decandra*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10).
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51). *Megjegyzés: A homoki tölgyesekben az újulatképzés elsősorban kocsányos tölgygel (*Quercus robur*) történjen. Elegyként javasolható vadkörte (*Pyrus pyraeaster*), hazai nyarak, nyír (*Betula pendula*), madárcseresznye (*Prunus avium*), mezei juhar (*Acer campestre*).*
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31).
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése (E33).
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes

- faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18).
- Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése. (E61).
 - Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73).
 - Erdőssztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76).
 - Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása. (E83).
 - Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02).
 - A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03).

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslatok nem merülnek föl a kezelési egységre vonatkozóan.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A felsorolt javaslatok mind az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) jelölő élőhely állományainak fennmaradását segítik elő, ennek az állománynak a fennmaradása kulcsfontosságú.

Idegenhonos inváziós, illetve intenzíven terjedő fajok visszaszorítása: az élőhelyet jelenleg leginkább a kései meggy (*Padus serotina*), a fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), az amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*), nedvesebb termőhelyeken a vörös (amerikai) kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és zöldjuhar (*Acer negundo*) előrenyomulása veszélyezteti. Kezelés híján néhány év alatt jelentősen felszaporodnak, és komoly degradációt eredményeznek.

Felújítás: a pusztai tölgyes állományokban a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás csak elviekben megfelelő, nem kerülhető meg az a probléma, hogy ezen állományok felújítása az általánosságban alkalmazott módszerekkel nem végrehajtható, mivel itt a sztyepp komponens (tisztások lágyszárú növényzete) fennmaradása is rendkívül fontos. Erre a problémára adjuk meg koncepciótervként a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérést.

Érintkező (szomszédos) állományokra vonatkozó javaslatok: ezekkel a beavatkozásokkal ideális esetben a ma már elszigetelt állományok növelése megoldhatóvá válna, ezzel az izoláció mértéke csökkenthető lenne.

A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mivel a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrasi károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében.

A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) növényfaj, illetve a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) közösségi jelentőségű állatfajok állományainak fennmaradását is szolgálja.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: ebbe az egységbe tartoznak azok az erdőállományok, amelyek a KE-1 egység idős tölgyes állományait veszik körbe. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. Teljes egészükben országos jelentőségű védett természeti területen (Hajdúsági Tájvédelmi Körzet) található, legnagyobb részük fokozottan védett. A kezelési egység kiterjedése 23,64 ha. Akácok és erdeifenyvesek, illetve egy nemesnyáras tartoznak ide

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): akácültetvények (S1), ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett erdőrészek: Debrecen 403H, I, N, P, S, T; 405I, 406D, 409Q
- Védett természeti területet érintő erdőrészek: minden felsorolt részlet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet része, védett vagy fokozottan védett.
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az érintett erdőrészek körzeti erdőtervekben meghatározott jelenlegi faállománytípusai akácok, fenyvesek, egy erdőrészt nemesnyáras. A távlati célállományok megfelelnek a jelenlegi faállományoknak minden erdőrészt esetében.

A jelölő élőhely meglévő állományainak (KE-1 egység) hosszú távú fennmaradását és gyarapodását szolgálja felnyíló elegyes tölgyerdők, illetve erdőssztyepp jellegű tájszerkezet mesterséges kialakítása a KE-2 egység teljes területén (tehát a jelölő élőhely feltájjal szomszédos, nem őshonos és tájidegen faállományok helyén). Ez a távlati célállományok megváltoztatását, szerkezetátalakítást is jelentene a kezelési egység teljes területén. A távlati célállomány javaslatunk szerint az érintett erdőrészek esetében elegyes kocsányos tölgyes (főképp kocsányos tölgy és hazai nyarak, szilek, mezei juhar), esetleg elegyes hazai nyáras. A KE-1 kezelési egységgel szomszédos erdőrészek teljes talaj-előkészítéssel végzett erdőfelújításai során tuskóprizmák ne kerüljenek a kezelési egység határára, mivel azok az özönfajok új terjedési gócpontjait képezik, és fizikai akadályt is jelentenek a növényfajok terjedése előtt.

Így a KE-2 kezelési egység az erdőssztyepp-tölgyesek feltájjal jelenthetne pufferezónát, javaslatunk szerint a továbbiakban ezt szem előtt tartva kellene a kezelést végezni. Így tehát ennek a kezelési egységnek a teljes területén célszerű lenne létrehozni egy puffert övezetet, ahol szintén rendszeresen folya az özönfajok visszaszorítása. Ezzel csökkenthető lenne a jelölő élőhelyre nehezítő inváziós nyomás.

Ezt célszerű lenne kiegészíteni a gypszint jellemző vázfajainak vetésével. A tájra jellemző őshonos fafajokkal való erdősítésre alkalmatlan magas buckákon tisztásokat, illetve szórványos faállományokat célszerű kialakítani. Ehhez szükséges lehet terméketlen területek kijelölése, valamint a szerkezetátalakítások során felnyitott erdők kialakítására. Ezekkel a beavatkozásokkal ideális esetben a ma már elszigetelt állományok izolációjának csökkentése válna megoldhatóvá.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.
- Debrecen-Halápi Erdészeti Körzet erdőterve
- Nyírerdő Zrt. Halápi Erdészet Körzeti terve
- Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen mindegyik érintett erdőrészlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54). */Megjegyzés: A nedvesebb termőhelyeken a felújításra elsősorban a keményfás ligeterdőkre jellemző kocsányos tölgyre, magyar kőrisre és szilfajokra alapozott felújítás javasolható, elegyként hazai nyarakkal, bibircses nyírral, madárcseresznyével, vadkörtevel, mezei juharral. A homoki tölgyesek jellemző termőhelyein természetesen elsősorban a kocsányos tölgyet javasoljuk. Elegyként javasolható vadkörte, hazai nyarak, nyír, madárcseresznye, mezei juhar. Természetvédelmi szempontból a legszárazabb homoki termőhelyeken a felnyílt, erdőssztyepp táj helyreállítása lenne az ideális kocsányos tölgyre alapozva. A legszárazabb buckatetők felújítási nehézségeinek áthidalására javasolható tisztások kialakítása, illetve kivonás az erdőművelésből az alkalmatlan termőhelyre hivatkozással./*
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18).
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73).
- Erdőssztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76).
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárúzás) történő megakadályozása.(E83).
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02).

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az általános javaslatok között megfogalmazottak szerkezetátalakításnak minősülnek, így élőhelyrekonstrukciós javaslatnak tekintjük.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A felsorolt javaslatok mind az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) jelölő élőhely állományainak fennmaradását segítik elő, ennek az állománynak a fennmaradása kulcsfontosságú. A kezelési egység rekonstrukciójával elérhető lenne a jelenleg elöregedett idős állományok (KE-1) megújulásának lehetősége. A KE-2 egység eleinte, mint pufferezóna működhetne, később az állományok korosodásával akár maga is jelölő pusztai tölgyessé válhatna, így növekedne az élőhely kiterjedése. A legtöbb önkéntesen vállalható kezelési javaslat abban az esetben is szükséges, ha a fafajcsere és az új kezelésre való átállás nem történik meg. Ilyen pl. az özönnövények visszaszorítása.

A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mivel a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrasi károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében.

A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) növényfaj, illetve a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) közösségi jelentőségű állatfajok állományainak fennmaradását, esetleges növekedését is szolgálja.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: ebbe az egységbe tartoznak a Natura területnek a KE-1 egységbe és a KE-2 egységbe be nem sorolt erdőállományai. A Natura terület nagy részét alkotják. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. 5 erdőrészlet kivételével országos jelentőségű védett természeti területen (Hajdúsági Tájvédelmi Körzet) található, kis részük fokozottan védett. A fafajok szempontjából elmondható, hogy a kezelési egység nagy része nem tájhonos erdő: akácos, erdeifenyves, vörös tölgyes, nemesnyáras, de vannak hazai puhafás állományok és fiatal vagy jellegtelen kocsányos tölgyes, továbbá cser és éger állományok is. A kezelési egység kiterjedése 160,18 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): őshonos fafajú fiatalosok (P1), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb), akácültetvények (S1), egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7).
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen üde gyepes (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepes (OC), nemesnyárasok (S2), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), vágásterületek (P8)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett erdőrészletek: Debrecen 403A, 403B, 403C, 403D, 403E, 403F, 403G, 403K, 403L, 403M, 403O, 403R, 403TN, 403ÚT, 405H, 406A, 406B, 406C, 406NY, 406VF, 407A, 407B, 407C, 407D, 407E, 407ÉP, 407F, 407G, 407H, 407I, 407J, 407K, 407L, 407M, 407N, 407NY, 407O, 407P, 407ÚT, 408A, 408B, 408C, 408D, 408E, 408F, 408G, 408H, 408I, 408J, 408K, 408L, 408M, 408ÚT, 409A, 409B, 409D, 409E, 409F, 409G, 409H, 409I, 409J, 409K, 409L, 409M, 409N, 409O, 409P, 409R, 409T, 409U, 409ÚT, 409VI, 409W, 409X, 409Y, 413ÚT1

- Védett természeti területet érintő erdőrészletek: a Debrecen 408E, F, G, H, L részletek kivételével minden felsorolt részlet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet része, védett vagy fokozottan védett
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine*), tallós nőszőfű (*Epipactis tallósii*), alföldi gyászbogár (*Oodescelis melas*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az egész kezelési egység területén javasolt az őshonos fafajokkal történő felújítás. A védett és természetvédelmi elődleges rendeltetésű erdők esetében ez törvényi kötelezettség is. A faanyagtermelő elsődleges rendeltetésű, nem védett erdőrészletek esetében a javaslatot ajánlásként fogalmazzuk meg.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.
- Debrecen-Halápi Erdészeti Körzet erdőterve (érvényes: A következő erdőterv hatályba lépéséig.)
- Nyírerdő Zrt. Halápi Erdészet Körzeti terve
- Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen a Debrecen 408E, F, G, H, L részletek kivételével minden felsorolt részlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51)./Megjegyzés: A nedvesebb termőhelyeken a felújításra elsősorban a keményfás ligeterdőkre jellemző kocsányos tölgyre, magyar kőrisre és szilfajokra alapozott felújítás javasolható, elegyként hazai nyarakkal, bibircses nyírral, madárcseresznyével, vadkörtevel, mezei juharral. A homoki tölgyesek jellemző termőhelyein természetesen elsősorban kocsányos tölgygel történjen a felújítás. Elegyként javasolható vadkörte, hazai nyarak, nyír, madárcseresznye, mezei juhar. Természetvédelmi szempontból a legszárazabb homoki termőhelyeken a felnyílt, erdőssztyepp táj helyreállítása lenne az ideális kocsányos tölgyre alapozva. A helyi tapasztalatok alapján a szürke nyárral végzendő felújítás javasolható, esetleg kocsányos tölgy, mezei juhar, ezüst hárs (*Tilia tomentosa*) eleggyel. A legszárazabb buckatetők felújítási nehézségeinek áthidalására javasolható tisztások kialakítása, illetve kivonás az erdőművelésből az alkalmatlan termőhelyre hivatkozással./
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18).
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73).
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fás szárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő

megakadályozása.(E83).

- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02).

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Védett területen a felújítások őshonos fafajokkal végezhetők.

Hosszú távon a felsorolt javaslatok mind az euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) jelölő élőhely állományainak fennmaradását segítik elő.

A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mivel a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrási károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében, gátolja a felújítás sikerességét.

A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar nőszirmos (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), illetve a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) közösségi jelentőségű állatfajok állományainak számára is pozitív hatásúak lehetnek, mivel növekedhet a potenciális élőhelyek kiterjedése.

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: 2 tanya területe tartozik ebbe a kezelési egységbe, illetve az azokhoz kapcsolódó kisebb vizesgödör, kisparcellás szántó (a térképezés időszakában ugar), sással benőtt terület. A kezelési egység kiterjedése a Natura területhez képest elenyésző: 2,13 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen vizes élőhelyek (OA), fiatal parlag és ugar (T10), tanyák, családi gazdaságok (U10), nem zombékoló magassásos (B5)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kötelezően betartandó előírásokon és a javasolt előírásokon túl nem fogalmazunk meg javaslatokat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű Kötelezően betartandó előírások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Javasolt előírások:

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (GY107)
- Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor. (GY108)
- A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19).
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. (SZ37).

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslatokat nem teszünk.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Főképp a kezelési egység területéről meginduló gyomosodás elkerülése miatt fontos a gyommentesítés. A szántóföldi technológiákra (tápanyag utánpótlás, kemikáliák) vonatkozó előírások a határos természetes élőhelyek ökológiai állapotának megőrzését szolgálják.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: két kicsike élőhelyfolt tartozik ebbe az egységbe, az egyik kaszáló, a másik vélhetően felhagyott tanyahely. A kezelési egység kiterjedése a Natura területhez képest elenyésző: 0,7 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kötelezően betartandó előírásokon és a javasolt előírásokon túl nem fogalmazunk meg javaslatokat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetében kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26).

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A gyepterületek fenntartására a jogszabálynak való megfelelés miatt van szükség. A gyepeken közösségi jelentőségű érték nem fordul elő.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

A KE-2 kezelési egység esetében az általános javaslatok között megfogalmazottak szerkezetátalakításnak minősülnek, így élőhelyrekonstrukciós javaslatnak tekintjük.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

KE-1, KE-2 és KE-3: magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), illetve nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) és nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) állatfajok.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2016-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2016-os felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

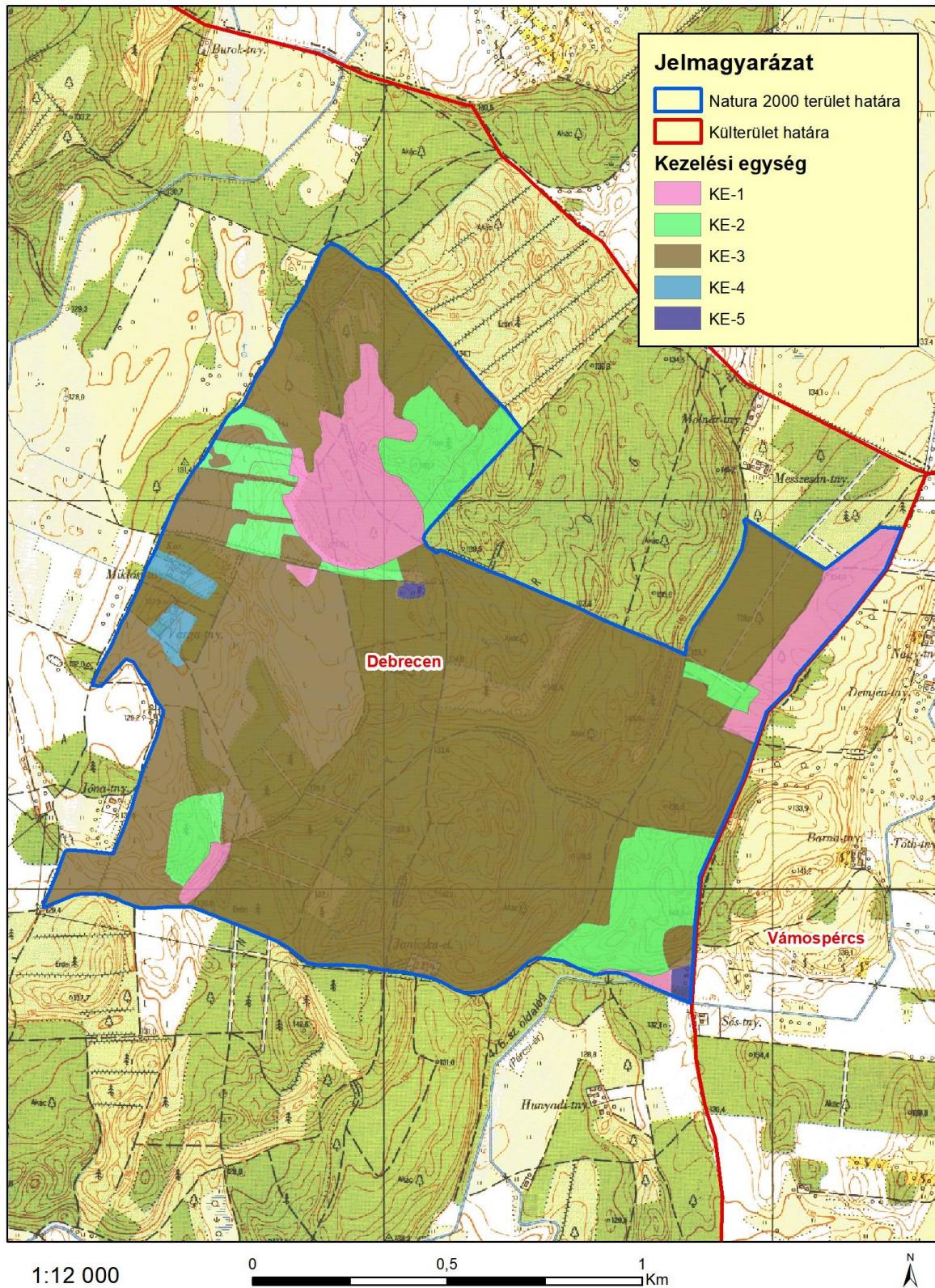
A jelölő élőhelyek monitorozására javasolható 5 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhely (9110* - Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű erdőkre vonatkozó módszertan.

A magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) esetében szükséges az állományváltozás nyomon követése 5 évenkénti felméréssel.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

HUHN2002
RAUCHBAUER-ERDŐ

A tervezési terület kezelési egységei. 2016.12.08.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Rauchbauer-erdő (HUHN20022) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 205,17 ha-on átfed az országos jelentőségű Hajdúsági Tájvédelmi Körzettel, mely területrészre a 130/2007. (XII.27.) számú KvVM rendeletben foglaltak határoznak meg további szabályokat.

Ezen túl a terület az országos ökológiai hálózat magterület övezetének része (ld. 1.6. fejezet). A tervezési terület jelentős része (99,2%) a Magyar Állam tulajdonában és a Nyírerdő Zrt. vagyonekezelésében van. A terület többi része (0,8%) magántulajdonban található.

2019-es adatok alapján terület erdőállománya 101 részletben 204,03 hektáron helyezkedik el. Az érintett erdőrészlet többsége állami tulajdonban (Nyírerdő Zrt. kezelésében) van, kisebb része magánkézben található.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktua

[lizalt_041219.pdf](#)

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer 2014. évi adatok alapján a Rauchbauer-erdő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Debrecen közigazgatási területét érintve ugyan több fizikai blokkban található, azonban azokra - a terület jellegéből adódóan – a Natura 2000 agrártámogatás jelenleg nem vehető igénybe. A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) legfrissebb adatai a <https://www.mepar.hu/> honlapon érhetőek el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

Létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések:

A Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett „VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések” pályázat célja a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztése, a fafajok adaptációs készségének növelése, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatása. A kiírás alapján kizárólag magánjogi erdőgazdálkodó és települési önkormányzat kaphat támogatást a jogerős erdőtervvel rendelkező, Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrésztben történő örökös erdőgazdálkodásra, erdőállományok kézimunka igényes ápolására, illetve természetkímélő anyagmozgatásra.

Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása

A „VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18)” pályázat célja egyrészt a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza.

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (VP-4-10.1.1-15 és VP-4-10.1.1-16.) :

Középhosszú távú támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza. A támogatás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz, és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakításával.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

A Natura hálózat gyepek hasznosítású területeire a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól értelmében speciális földhasználati előírások vonatkoznak, melyek betartása többletköltséget, illetve bevételkiesést jelentenek a gazdálkodók számára. A Vidékfejlesztési Program keretében pályázható „VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” kompenzációs támogatás ezeknek a többletköltségeknek, valamint kieső bevételeknek az ellentételezésére szolgál.

Ehhez hasonlóan létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések”

támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

A VP5-8.2.1-16 számú felhívás célja a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése a jelenlegi erdőzónában és az alföldi erdőssztyepp területeken, hozzájárulva a mezőgazdasági és az állattenyésztési termelékenység növeléséhez.

Erdősítés támogatása

A VP5-8.1.1-16 számú felhívás célja a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelésének támogatása.

Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A VP5-8.5.1.-16 számú felhívás a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú, vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani.

Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

A VP4-15.2.1.1-16 számú felhívás célja a klíma rezisztens fajok biztosítása, fajokunk evolúciós potenciáljának fenntartása a genetikai változatosság megőrzése a fajok alkalmazkodóképességének érdekében.

Erdészeti, genetikai erőforrások fejlesztése

A VP4-15.2.1.2.-17 pályázati felhívás célja a magyarországi erdészeti fajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosságot, mint az alkalmazkodóképesség alapját és fajokunk evolúciós potenciálját hosszútávon megvédi és fenntartja.

Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

A VP5-8.3.1-17 számú felhívás erdőgazdálkodás biztonsága érdekében szükséges fokozott figyelmet fordítani az erdőtüzek kialakulásának megelőzésére – a pályázati felhívás ehhez biztosít megfelelő támogatást.

Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A VP5-8.4.1.-16 számú támogatás célja az erdőtüzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása.

Erdei termelési potenciál mobilizálást szolgáló tevékenységek

A VP5-8.6.2-16 számú felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkciójukat.

Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben

várható fahasználatok során tapasztalhatók.

Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A VP4-8.5.2.-17 számú felhívás célja, hogy a magyar erdők közjavainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön.

Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A VP5-8.6.1-17 számú felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli erdőgazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a lokális megújuló energiarendszer kiszolgálást, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása

A „VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18)” pályázat célja egyrészt a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-4.4.1-16. - Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások” pályázat alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés, azonban egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés nincs hatályban. Ebből adódóan nincsenek speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepök természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak, egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek. A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban,

hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Mivel ezek a területek rendszerint nem támogatható területrészek, így a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer szinte kizárólag magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Támogatás igénybevételére nem jogosult önkormányzat, költségvetési szerv, valamint az a gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada eléri vagy meghaladja az 50%-ot. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőkből is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is. A problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene venni a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni, az inváziós fajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	<ul style="list-style-type: none"> ● gazdálkodók ● a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok ● egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2017.02.15. (Debrecen)	Résztevők száma: 7
Önkormányzati közzététel	<ul style="list-style-type: none"> ● gazdálkodók ● a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok ● egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2017.02.06-16. (Debrecen)	Kifüggesztés darabszáma: 1
Honlap	<ul style="list-style-type: none"> ● gazdálkodók ● a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok ● egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2017.01.30-tól meghatározott ideig letölthető volt	http://www.emisszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	<ul style="list-style-type: none"> ● a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok 	2017.02.02-09. között	Kiküldött értesítések darabszáma: 122 levél + 125 e-mail

A kommunikáció szervezése, lebonyolítása, tartalma:

1. Az egyeztető fórum időpontjának és helyszínének egyeztetése megtörtént az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi örökkel és a tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének otthont adó Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósággal (2017. január).
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2017.01.30.).
3. Az érintett önkormányzatok (Debrecen) 2017.02.06-16. között 10 napra kifüggesztették a fenntartási tervet.
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2017.02.02-09. között) és tartalmazták a véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, véleményezési határidők, egyeztető fórum időpontja stb.). A címzettek köre, az értesítés módja, a tőlük érkezett válaszok, valamint a rájuk adott tervezői válaszok a 4. sz. mellékletben található.
5. Az érintettek felé meghirdetett időpontban és helyszínen, 2017.02.15-én 9:00 órai kezdéssel a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság tárgyalójában (4024 Debrecen, Sumen u. 2.) az egyeztető fórum megtartásra került, melyről emlékeztető készült. A fórumon 7 fő vett részt.
6. A beérkezett véleményeket és észrevételeket a kommunikációban közreműködő szakértő

összefoglalta, és a tervekészítő, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részére eljuttatta.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Társadalmi egyeztetést követően 15 címzett részéről érkezett visszajelzés a Natura 2000 fenntartási tervvel kapcsolatban. A legtöbb véleményt megyei szervek küldték meg. Emellett voltak országos, régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek, valamint önkormányzat, vadásztársaság, környezet- és természetvédő civil szervezet is a véleményezők között. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részt vett a fenntartási terv egy részének elkészítésében.

A legfontosabb beérkezett vélemények a 3.4.3.1. táblázatban láthatóak.

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen [állami főépítész] (- a terv nem tartalmaz megállapításokat az épített környezetre., nem derül ki, hogy vannak-e ilyenek a területen. - javasolja kiegészíteni a tervet az érintett települések településszerkezeti tervével, valamint a HÉSZ mellékletét képező szabályozási terve és a valós területhasználatok térképi bemutatásával. - a fennt. terv célkitűzéseit véleménye szerint települési szinten kell érvényre juttatni.)	levélben	nem	A KE-4 kezelési egységben lettek lehatárolva az épített környezeti elemek: két tanya. A településszerkezeti tervek és a HÉSZ mellékletét képező szabályozási terv nem kerül a tervbe, mivel a Fenntartási Terv tartalmi elemeit meghatározó, környezetügyért felelős államtitkár által ellenjegyzett „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” ezt nem írja elő.
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Debreceni Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen (- szántóterületeken gyepek kialakítása a régészeti lelőhelyek megóvását szolgálja. - földmunkával járó fejlesztések esetén javasolt a régészeti lelőhelyek elkerülése, és az örökségvédelmi hatósággal való egyeztetés. - felhívja a figyelmet a Kötv. 9, 10, és 19. §-ra [megelőzés és elkerülés])	levélben	nem	nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen (- a terv nem tartalmaz olyan szövegrészt, amely ellen kifogást emel. - ismerteti a terv által érintett, a kezelésükben található víztesteket.	levélben	nem	A Rauchbauer-erdő Natura 2000 területen nem található a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő vízterület.

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
		<ul style="list-style-type: none"> - ismerteti az igazgatóság feladatait. - ismerteti, hogy mely víztestek esetében volt munkaelmaradás, és felhívja a figyelmet ezek problémáira. - kéri, hogy olyan előírások legyenek, amelyek nem korlátozzák a felsorolt jogszabályok által előírt feladataikat: --1995.LVII.trv.16§(3). --120/1999.Korm.r.3.§ és melléklet III. pont) 			
Hajdú - Bihar Megyei Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	<p>igen [megyei főépítész] (- személyes találkozót kezdeményez a megyét érintő területfejlesztési, területrendezési elképzelésekről; az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról, az Országos Területrendezési Terv és a Megyei Területrendezési tervről)</p>	levélben	nem	Az észrevétel nem igényel módosítást.
NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Halápi Erdészet	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	<p>Igen (- Milyen állomány elképzelhető az KE-1 állományok között, azok összekötésére? - Korábban is voltak teljes talajelőkészítések, mégis megmaradtak a természeti értékek. - a KE-3 egyben túl nagy terület, csak egy része kellene hogy szolgálja az átalakítást és az összekötést: figyelembe véve a domborzati, termőhelyi viszonyokat vagy a KE-1 körül egy mérsékelt puffert kialakítva. - A fehér nyarasok és egyéb bozótosok a rossz termőhelyeken nem szolgálják a természeti értékek megőrzését. - Félő, hogy a fennt. terv túl szigorú javaslatai bekerülnek jogszabályokba, hatósági szabályozásba (mechanikusan, rosszul és/vagy szélsőségesen alkalmazva). - Továbbra is együttműködést ajánl fel a különféle</p>	fórumon	részben	<p>A KE-1 kezelési egység állományai között elegendő kocsányos tölgyes és hazai nyáras állományok létrehozását javasolja a terv. A KE-3 kezelési egység területén a terv javaslata szerint szerkezetátalakítások szükségesek. Ez azonban nem kötelező érvényű, hanem az erdőgazdálkodó önkéntes vállalása lehet. Így a gazdálkodó kisebb területen is végezhet szerkezetátalakítást, mint ahogy a terv javasolja. A tervekészítők tudomásul veszik azt az aggályt, hogy a javaslatok később teljes tartalmukkal bekerülhetnek az erdőtervekbe, azonban erre nem lehetnek tekintettel. Az erdőtervezés eljárásrendjében is mint javaslatok kerülhetnek bele a fenntartási terv ajánlásai. Az észrevételek egyik része alapján módosult a fenntartási terv, másik részüket a fenntartási terv nem tudja teljes körűen feloldani.</p>

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
		<p>természetvédelmi célú kezelési munkákban. Kéri felvázolni, hogy mik az elvégzendő feladatok, és reagálást ígér rá.</p> <p>- Felnyíló erdő létesítését nem engedi a jogszabály. A buckákon viszont honossal nem lehet hatóság által is elfogadható állomány felnevelni.)</p>			

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

A legfontosabb észrevételek a Nyírerdő Zrt. levélben és a fórumon közölt megjegyzései, melyek egy része alapján kisebb módosítások történtek a fenntartási tervben.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20022 Rauchbauer-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20022 Rauchbauer-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. január „13.”

